

Elektroniska recept i Europa – för yrkesutbildad personal på apotek

Hösten 2019

THL/OPER

The logo for Kanta, featuring the word "Kanta" in a bold, blue, sans-serif font. The letter "a" at the end of "Kanta" is partially obscured by a stylized cross symbol. The cross is composed of a light green vertical bar and a light blue horizontal bar, intersecting at the center. The word "Kanta" is positioned above the cross, and the letters "ta" are visible below it, suggesting the full name "Kanta" is partially cut off on the right side of the image.

Kanta

Elektroniska recept i Europa dvs. tjänsten Gränsöverskridande recept

Elektroniska recept i Europa tas i bruk stegvis

- I den första fasen har det varit möjligt att köpa läkemedel med finländska recept på apotek i Europa
  - År 2019 har det varit möjligt att köpa läkemedel i Estland och Kroatien
  - Framöver kan finländarna köpa receptbelagda läkemedel även i övriga europeiska länder. Listan över de länder som deltar uppdateras på <https://www.kanta.fi/sv/utomlands>
- I den andra fasen från och med 1.3.2020 kan man köpa läkemedel med europeiska elektroniska recept på apotek i Finland.
- Ett långsiktigt mål är att man med ett elektroniskt recept som har förskrivits i ett land i Europa ska kunna köpa läkemedlet i vilket land i Europa som helst.
  - Tjänsten omfattar inte ännu alla läkemedelsförskrivningar

Det elektroniska receptet i Europa – finländare tar ut läkemedel på ett apotek utomlands

Fas II: Elektroniska recept i Europa kan expedieras på apotek i Finland

- Till att börja med kan läkemedel köpas på finländska apotek med elektroniska recept som har förskrivits i Estland, Kroatien och Portugal
- Andra europeiska länder ansluter sig senare till tjänsten Gränsöverskridande recept. Information om nya länder uppdateras på kanta.fi
  - Se listan över vilka länders medborgare som kan köpa läkemedel på apotek i Finland med sina egna länders elektroniska recept ([länk](#))
  - När nya länder ansluter sig skickas ett meddelande till apoteken
- Uppgifterna om expedieringen för ett utländskt recept som har expedierats i Finland skickas till den lokala receptcentralen i kundens bosättningsland

Fördelar med Gränsöverskridande recept

- För första gången fås uppgifter om vilket läkemedel som har expedierats med receptet utomlands
  - Recepten och expedieringsuppgifterna lagras i elektronisk form och uppföljningen kan förbättras.
  - Läkemedels säkerheten förbättras
- Man behöver inte begära separata recept för utlandsresor. Samma recept kan användas i både hemlandet och andra länder i Europa.

Den nationella kontaktpunktens roll

- Finlands nationella kontaktpunkt finns vid FPA
- De nationella kontaktpunkterna ansvarar för att det via dem:
  - till ett annat europeiskt land förmedlas endast sådana recept som godkänns för expediering i utgångslandet
  - till ett annat land skickas endast sådana recept, vars förskrivare har de yrkesrättigheter som krävs
- Om receptet kan hämtas för expediering via de nationella kontaktpunkterna har det granskats och uppfyller kraven i tjänsten Elektroniska recept i Europa

Elektroniska recept i Europa – Expediering av recept på apotek i Finland

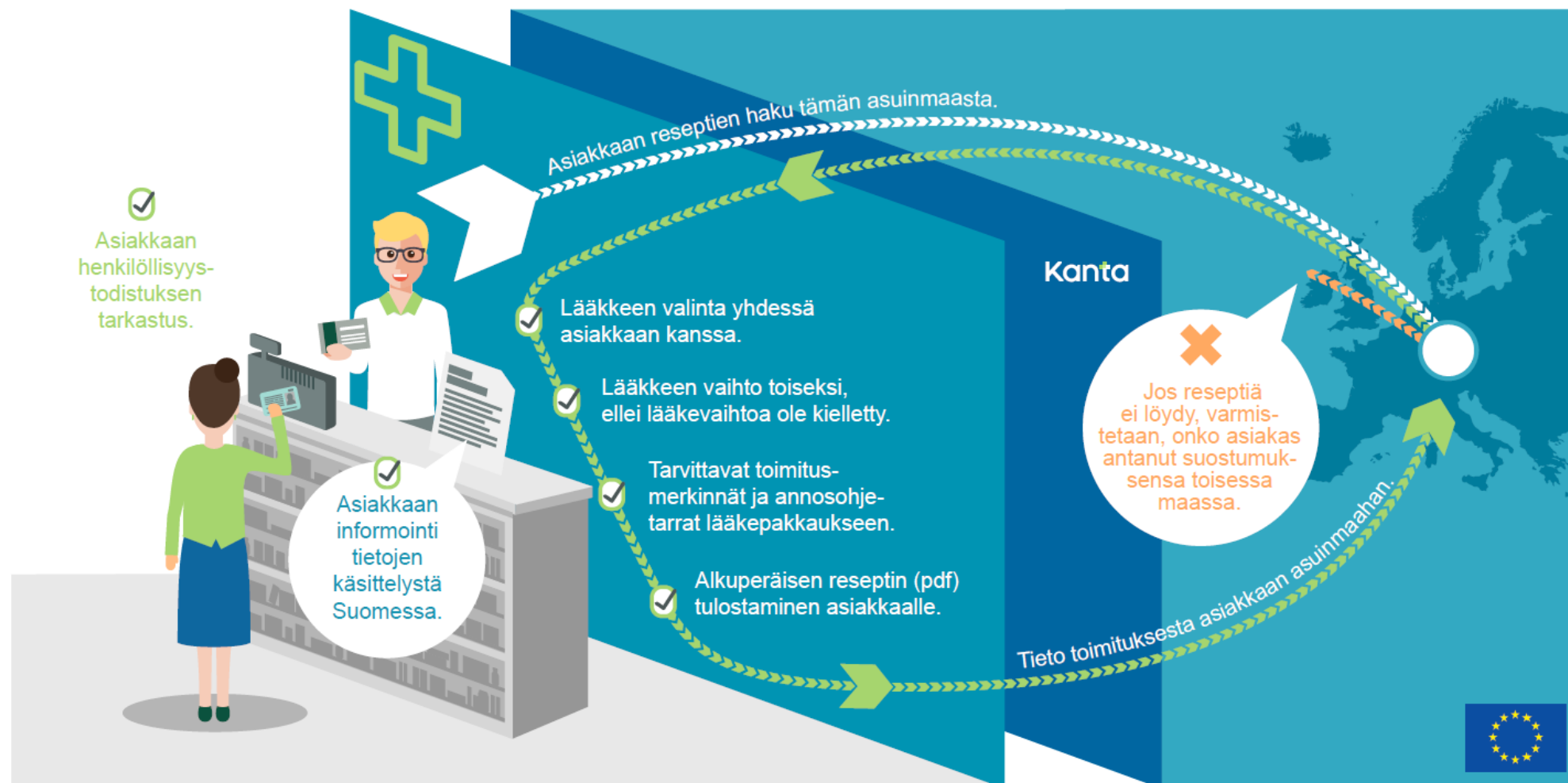

Reglerna för expedieringen är de samma som för europeiska recept

- Expediering av läkemedel ska ske enligt Fimeas gällande föreskrift
Expediering av läkemedel mot ett europeiskt recept
- Utländska recept kan inte expedieras i Finland om det förskrivna läkemedlet är ett specialtillståndspreparat, till exempel ett
  - narkotiskt läkemedel
  - HCI-läkemedel som kräver förvaring av originalreceptet
- Dessutom kan varje utgångsland för receptet avgränsa även andra recept från tjänsten

Sähköinen resepti – eurooppalainen asiakas suomalaisessa apteekissa

1. Identifiering av kunden

- På apotek i Finland ska kunden identifieras med ett identitetsbevis försett med fotografi innan läkemedlet expedieras
- Kunden ska sköta sitt ärende på apoteket personligen. Tills vidare är det inte möjligt att sköta ärendet för en annan persons räkning.

2. Information till kunden

- Innan farmaceuten kan hantera en utländsk kunds personuppgifter, begär apotekssystemet att farmaceuten ska säkerställa att kunden har fått information om behandlingen av uppgifterna i Finland.
- Informationstexten skrivs ut till kunden om han eller hon inte har fått informationen tidigare.
- I apotekssystemet finns en länk till informationstexterna
  - [Informationstexterna](#) finns utöver på engelska även på alla de länders språk, vars recept kan expedieras i Finland.
  - Välj under rubriken *Patient is travelling to Finland* → det språk på vilket informationen ska ges
- Att informationen har getts kvitteras inte i systemet

3. Inmatning av kundens uppgifter i apotekssystemet

- Farmaceuten väljer i apotekssystemet det land där receptet har förskrivits.
- Apotekssystemet ber att farmaceuten antecknar kundens identifieringsuppgifter utifrån det land som har valts
  - I vissa länder räcker det med kundens identifieringskod (som motsvarar personbeteckningen i Finland)
  - I vissa länder krävs utöver identifieringskoden även till exempel kundens namn eller en annan identifieringskod
  - Apotekssystemet ger anvisningar om vilka uppgifterna om kunden man ska ge
- Mer information om identifieringsuppgifter och identifieringsmetoder i olika länder finns här: [LÄNK](#)

4. Sökning av recept

- Kundens recept söks via de nationella kontaktpunkterna i kundens bosättningsland
- Om inte ett enda recept hittas vid sökningen frågar man kunden om han eller hon har gett sitt samtycke till att recept expedieras i ett annat land
  - Samtycke krävs inte i alla länder.
- De nationella kontaktpunkterna kontrollerar att det via dem till ett annat europeiskt land förmedlas endast sådana recept som godkänns för expediering i utgångslandet
  - Även recept som har avgränsats från tjänsten kan visas i receptlistan, men de kan inte hämtas för expediering.

5. Val av läkemedel för expediering

- Apotekssystemet visar kundens läkemedel i receptlistan enligt den aktiva substansen eller handelsnamnet beroende på förskrivningssättet i receptet
- Vid behov väljer farmaceuten tillsammans med kunden det läkemedel som ska expedieras
  - För det valda receptet finns två olika versioner: delvis översatt till finska och det ursprungliga receptet (PDF)
  - Till kunden ger man alltid en PDF-utskrift av det ursprungliga receptet
  - I PDF-utskriften kan man söka tilläggsuppgifter för expedieringen
- Apotekssystemet ger farmaceuten en lista över preparat enligt den ATC-kod som anges i receptet. Listan bildas utifrån uppgifter i Läkemedelsdatabasen i Finland.
- Valet av det läkemedel som ska expedieras beror på om utbyte av läkemedel har förbjudits. ***Information om förbud mot utbyte av läkemedel finns alltid på receptet.***

Inverkan av förbud mot läkemedelsutbyte på valet av läkemedel

- Om receptet har förskrivits med handelsnamnet och läkemedelsutbyte **inte är** förbjudet, väljer man samma läkemedel av samma tillverkare om det saluförs i Finland. Om läkemedlet inte är tillgängligt väljs ett läkemedel som har
  - samma aktiva substanser
  - samma läkemedelsform
  - samma styrka
- Om receptet har förskrivits med handelsnamnet och läkemedelsutbyte **är** förbjudet, väljer man **samma läkemedel av samma tillverkare**. Det kan finnas små skillnader i läkemedlens namn (t.ex. RENITEC COMP i Finland vs CO-RENITEC i Estland).
- Om receptet har förskrivits enligt den aktiva substansen, har ett förbud mot utbyte av läkemedel ingen betydelse. Man väljer ett läkemedel som har
  - samma aktiva substanser
  - samma läkemedelsform
  - samma styrka

6. Läkemedelsutbyte

- Det läkemedel som har valts för expediering kan bytas ut till ett annat, om det inte finns förbud mot läkemedelsutbyte.
- För utländska recept följer de finländska apoteken finländska förfaranden för expediering av läkemedel och nationella föreskrifter för läkemedelsutbyte. (Fimeas föreskrift)
  - Terapeutisk substitution är förbjuden i Finland och har avgränsats från tjänsten
- Apotekssystemet skapar en lista utifrån det valda läkemedlet och visar för farmaceuten en lista över finländska läkemedel som är utbytbara.
- Farmaceuten byter ut det läkemedel som ska expedieras i samförstånd med kunden i enlighet med de finländska föreskrifterna för läkemedelsutbyte. Kunden får rådgivning om priset.

Val av läkemedel för expediering och läkemedelsutbyte: sammanfattning

Receptets förskrivnings sätt	Läkemedelsutbyte	Val av läkemedel	Läkemedelsutbyte
Med handelsnamnet	Förbjudet	<p>Samma läkemedel av samma tillverkare väljs. Det kan finnas små skillnader i läkemedlens namn (t.ex. PARAMAX RAP i Finland vs PARAMAX RAPID i Estland).</p> <p>Om samma läkemedel av samma tillverkare inte saluförs i Finland, får expedieringen inte genomföras.</p>	Läkemedlet får inte bytas ut.
Med handelsnamnet	Tillåtet	<p>Samma läkemedel av samma tillverkare väljs, om det saluförs i Finland.</p> <p>Om läkemedlet inte saluförs, väljs ett läkemedel som har</p> <ul style="list-style-type: none"> • samma aktiva substanser • samma läkemedelsform • samma styrka 	Läkemedelsutbyte kan göras efter valet av läkemedel enligt finländska föreskrifter för utbyte av läkemedel.
Aktiva substanser	Märkningen har ingen betydelse	<p>Man väljer ett läkemedel som har</p> <ul style="list-style-type: none"> • samma aktiva substanser • samma läkemedelsform • samma styrka 	Läkemedelsutbyte kan göras efter valet av läkemedel enligt finländska föreskrifter för utbyte av läkemedel.

7. Expediering av läkemedlet

- Farmaceuten gör nödvändiga expedieringsanteckningar, undertecknar expedieringen och förser läkemedelsförpackningen med en apoteksetikett med doseringsanvisningar.
- Informationen i det ursprungliga receptet ska förklaras vid expedieringen och kunden får en PDF-utskrift av det ursprungliga receptet.
- Innan man lagrar expedieringsuppgifterna frågar man ännu kunden om han eller hon är säker på sitt köp och att priset är ok, eftersom expedieringen inte kan annulleras efter kvitteringen.
- När systemet har gett en OK-kvittering på lagringen av expedieringsuppgifterna, kan farmaceuten överlämna och sälja läkemedlet till kunden
- Apotekssystemet skickar informationen om expedieringen via den nationella kontaktpunkten till kundens bosättningsland

Korrigerering eller annullering av expediering

- En expediering kan inte korrigeras eller annulleras i apotekssystemet.
- Apoteket kontaktar Kanta-tjänsternas stöd (tekninentuki@kanta.fi), som sköter den fortsatta utredningen av ärendet. Kanta-tjänsterna förmedlar apotekets begäran om korrigerering eller radering av expedieringen till det ifrågavarande landets kontaktpunkt.

Rätt att låta bli att expediera en europeisk läkemedelsförskrivning

- Apoteket kan vägra att expediera ett läkemedel som har förskrivits med ett europeiskt recept, om det finns grundad anledning att ifrågasätta läkemedelsreceptets äkthet eller medicinska lämplighet, eller om läkemedelsreceptet är otydligt eller bristfälligt.
- Arbetstagaren på apoteket har rätt att vägra att expediera läkemedlet på samma grunder som när receptet har förskrivits i det egna landet.

Kontakt med läkemedelsförskrivaren

- Vid oklarheter gällande läkemedelsreceptets innehåll ska läkemedelsförskrivaren kontaktas
- Gränsöverskridande recept innehåller kontaktuppgifter till läkemedelsförskrivaren, om de har lagrats i receptet i utgångslandet (e-postadress, telefonnummer och adressuppgifter)
- Det är inte möjligt att låsa elektroniska recept som har förskrivits i ett annat europeiskt land på samma sätt som ett finländskt elektroniskt recept.
- Apoteket kan kontakta kontaktpunkten för gränsöverskridande hälso- och sjukvård (yhteyspiste@kela.fi), om det finns oklarheter gällande läkarens behörighet.

Ersättningsgiltighet för läkemedel köpta utomlands

- Direktersättning ges inte för läkemedelsinköp som görs på apotek i Finland med utländska recept
- Kunden ska ansöka om eventuella läkemedelsersättningar i efterhand i sitt bosättningsland
  - En PDF-utskrift av receptet och ett kvitto på inköpet ska ges till kunden för ansökan om ersättningar

Expediering av läkemedel i störningssituationer

- I störningssituationer då sökning av recept i den nationella kontaktpunkten inte är möjlig, kan läkemedlet inte expedieras till kunden utifrån ett receptdokument som kunden har (jfr expediering av läkemedel med hjälp av patientanvisning i störningssituationer)
- I störningssituationer då sökningen av receptet lyckas, men expedieringsuppgifterna inte kan lagras, kan receptet inte heller expedieras till kunden.
- Om det är frågan om en livräddande läkemedelsbehandling, har apoteket rätt att överlåta läkemedlet till kunden på samma grunder som för en kund som har ett finländskt recept.

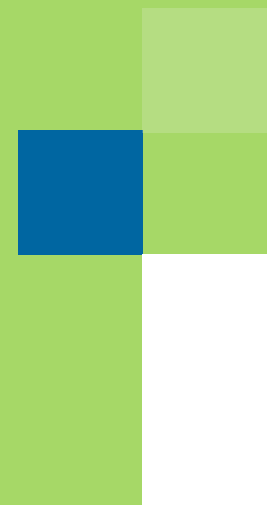

Säkerställande av kundens läkemedelsbehandling

- Om kunden behöver läkemedelsbehandlingen, men till exempel
  - receptet inte hittas vid receptsökning
  - receptet visas vid receptsökning, men receptet inte kan expedieras
  - motsvarande läkemedel inte är tillgängligt på finländska apotek
  - receptsökningen inte lyckas på grund av en störningssituation
  - lagringen av receptets expedieringsuppgifter inte lyckas

Hänvisa kunden till en hälso- och sjukvårdsenhet där kunden kan få ett finländskt recept

Särdrag för Gränsöverskridande recept

Det finns skillnader i olika länders krav för expediering av elektroniska recept i ett annat land

- Varje land upprätthåller en webbplats med information om krav och begränsningar vid expediering av det ifrågavarande landets recept i ett annat land
  - <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/EHMSEG/Communication+Resources>
  - På webbplatsen Kanta.fi finns sammandrag av varje lands information
- Vissa länder kräver att kunden i förväg ska ge sitt samtycke till att läkemedlet expedieras i ett annat land i Europa.
  - Till exempel Estland kräver inget samtycke, men medborgaren kan förbjuda att receptuppgifter skickas utomlands

Det finns skillnader i identifieringsuppgifter och identifieringshandlingar

- Länderna använder olika identifieringskoder och krav på vilka uppgifter om kunden som ska ges vid expediering av läkemedel.
  - Till exempel Portugal kräver användning av tre koder: sjukförsäkringskoden, receptkoden och expedieringens PIN-kod
- Dessutom kan länderna godkänna olika identifieringshandlingar
- Mer information om identifieringsuppgifter och identifieringsmetoder i olika länder finns här: [LÄNK TILL FPA:s WEBBPLATS](#)

Det finns skillnader i de elektroniska recepten i olika europeiska länder

- I vissa länder i Europa förskrivs läkemedel i regel utifrån den aktiva substansen
  - I Estland kan till och med biologiska läkemedel förskrivas utifrån den aktiva substansen
- I många länder förskrivs läkemedel i regel med handelsnamnet.
  - Om läkemedlet har förskrivits med handelsnamnet hittas motsvarande handelsnamn inte nödvändigtvis i Finlands Läkemedelsdatabas
- Det finns skillnader i receptens giltighetstider
  - I vissa länder är ett recept giltigt i endast tre månader (Estland)
  - De nationella kontaktpunkterna förmedlar endast recept som är i kraft till ett annat land.
- I vissa länder kan ett recept expedieras endast en gång
  - Trots att receptet expedieras endast delvis, anses det att receptet har expedierats i sin helhet. Receptet kan inte expedieras på nytt.
- Reglerna för iteration varierar från land till land
  - Iteration används bl.a. till följd av ersättningsförfaranden. Efter expedieringen kan samma recept visas i receptlistan vid följande iteration (Sverige).

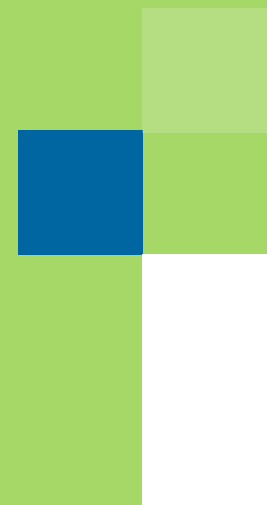
En del av receptuppgifterna översätts till finska

- Elektroniska recept i Europa ger möjlighet till att en del av receptuppgifterna översätts till det språk som används i det land som expedierar läkemedlet
- Läkemedelspreparatets uppgifter översätts till finska (bl.a. läkemedelsform, ACT-kod, förvaringskärl)
- Översättningarna görs utifrån kodsysteem
- Fritt formulerad text och till exempel doseringsanvisningar översätts inte till det språk som används i det land där läkemedlet expedieras
  - Fimeas föreskrift ger ramvillkoren för expediering av läkemedlet om doseringsanvisningen är på ett språk som apoteket inte förstår

Läkarnas yrkesrättigheter

- Det europeiska land där läkemedlet har förskrivits ansvarar för läkemedelsförskrivningens laglighet, och läkarens yrkesrättigheter kontrolleras i utgångslandet vid förskrivningen av läkemedlet.
  - Varje land ansvarar för att den egna nationella kontaktpunkten till ett annat land skickar endast sådana recept, vars förskrivare har de yrkesrättigheter som krävs.
  - Detta genomförs med olika metoder i varje land.
- Till datainnehållet i gränsöverskridande elektroniska läkemedelsförskrivningar hör uppgifter om läkarens yrkesrättigheter, men inte uppgifter om begränsningar i yrkesrättigheterna
- För närvarande finns det inte tillgång till något system, där apoteken direkt skulle kunna kontrollera en läkares yrkesrättigheter i ett annat europeiskt land.

Recept från Finland till utlandet och från utlandet till Finland

Utländska recept från Finland till utlandet

	Elektroniska recept i Europa	Läkemedelsförskrivning för inköp utomlands
Form	Normalt elektroniskt recept	Pappersutskrift
Språk	En del av läkemedelspreparatets uppgifter översätts till mållandets språk	Utskriftens språk är engelska
Var	I Estland och Kroatien. Tas senare i bruk i övriga EU-länder.	Alla EU-länder
Expediering av recept utomlands	Apoteket söker personens recept som är godkända för expediering i Receptcentret. Expedieringsuppgifterna lagras i Receptcentret.	Utifrån pappersutskriften. Expediering av läkemedlet i Finland är tekniskt blockerad. Expedieringsuppgifterna lagras inte i Receptcentret.
Observera	Ett separat samtycke ska ges i tjänsten Mina Kanta-sidor	Ska göras före resan.

Europeisk läkemedelsförskrivning i pappersform

- I Finland får läkare förskriva läkemedel med europeisk läkemedelsförskrivning i pappersform endast vid störningssituationer och undantagstillstånd
- Pappersblanketten kan användas endast då en läkemedelsförskrivning för inköp utomlands inte kan göras till exempel på grund av tekniska störningar
- Observera Fimeas uppdaterade föreskrift om expediering av läkemedel mot ett europeiskt recept.

Begränsningar gällande recept från Finland till utlandet

Begränsning	Elektroniska recept i Europa	Läkemedelsförskrivning för inköp utomlands
Narkotika	Kan inte expedieras utomlands	Kan inte förskrivas
HCI-läkemedel som kräver recept i original	Kan inte expedieras utomlands	Kan inte förskrivas
Förskrivet för en viss tid eller itererat	Kan inte expedieras utomlands	Kan inte förskrivas
Specialtillståndspreparat	Kan inte expedieras utomlands (recept som har elektronifierats av apotek i Finland)	Kan inte förskrivas
Blandningar och läkemedel som framställs på apoteket	Kan inte expedieras utomlands	Kan inte förskrivas
Övriga anmärkningar	Kan expedieras även i Finland	Kan inte expedieras i Finland. Receptet kan inte förnyas.

Recept som kommer från utlandet till Finland och expediering av dem

	Elektroniska recept i Europa	EU läkemedelsförskrivning i pappersform
Form	Elektroniskt recept	Pappersblankett
Språk	En del av uppgifterna om läkemedelspreparatet översätts till finska utifrån kodsysteem	På utgångslandets språk
Varifrån	Estland och Kroatien. Tas senare i bruk i övriga EU-länder.	Alla EU-länder
Expediering av recept i Finland	Apoteket söker personens recept med hjälp av apoteksdatasystemet. Expedieringsuppgifterna lagras i receptets utgångsland	Utifrån pappersblankett. Expedieringsuppgifterna lagras eller förmedlas inte till utgångslandet.
Observera	Utgångslandet fastställer, vilka recept som kan sökas via de nationella kontaktpunkterna och expedieras utomlands. Till exempel förskrivningar av narkotiska läkemedel förmedlas inte i tjänsten.	Apoteket kan vägra att expediera ett läkemedel som har förskrivits med ett europeiskt recept, om det finns grundad anledning att ifrågasätta läkemedelsreceptets äkthet eller medicinska lämplighet, eller om läkemedelsreceptet är otydligt eller bristfälligt.

Co-financed by the Connecting Europe
Facility of the European Union

Kanta

Tack!

Mer information till medborgare
och yrkesutbildade personer på
apoteken och inom hälso- och
sjukvården

[Kanta.fi](https://kanta.fi)